

transitie-instrument 12
Een Wereld Café houden

Wereld Café wordt omschreven als 'de bewustwording en inschakeling van de collectieve intelligentie door middel van gesprekken over belangrijke onderwerpen.'² Het is een heel effectief middel voor het verkennen van specifieke vragen en onderwerpen. Het verschilt van Open Space in dat het minder chaotisch is, en een sterke methode om specifieke vragen en onderwerpen te verkennen. Het is gebaseerd op de idee dat de meest waardevolle gesprekken gevoerd worden op plaatsen waar mensen zich ontspannen voelen: aan een tafel, of dat nu in de keuken is of in een café, met een kopje (of een glaasje) in hun handen en misschien wat lekkere koekjes.

Het is een middel om mensen samen te brengen om hen hele specifieke vragen of onderwerpen voor te leggen, in plaats van hen, zoals in Open Space, zelf de vragen te laten bepalen. Wereld Café vergt ook meer voorbereiding dan Open Space, maar als het op de juiste wijze wordt uitgevoerd kan het een zeer effectieve en gedenkwaardige verkenning zijn van de vragen die je had voorbereid.

Het World Café, een wereldwijd netwerk van beoefenaars, heeft zeven principes voor een Wereld Café ontworpen, die heel duidelijk maken hoe het proces verloopt:

1. Creëer de context.

De sleutel tot een succesvolle Wereld Café bijeenkomst is een goede voorbereiding. Dat houdt in dat je zorgvuldig nadenkt over het onderwerp waarover het zal gaan, hoe je je vragen formuleert waarover gediscussieerd zal worden, wie je vindt dat er moet zijn en hoe je die uitnodigt, waar en wanneer het zal zijn en wat de gewenste uitkomsten van je bijeenkomst zijn.

2. Zorg voor een gastvrije plaats

De plaats waar je het Wereld Café gaat houden moet zo gastvrij mogelijk gemaakt worden. Sommige plaatsen lenen zich van nature beter voor een ontspannen sfeer dan andere plaatsen. Een felverlicht conferentieoord of een wegrestaurant zullen waarschijnlijk geen goede sfeer geven, terwijl een intiemere plaats het beter zal doen. De plaats moet veilig voelen, zowel fysiek als voor het uitwisselen van ideeën.

Het maken van een goede sfeer begint al bij het versturen van de uitnodigingen. Deze moet vrolijk en sprankelend zijn en er duidelijk anders uitzien dan de rest van de post die mensen ontvangen. Hierin moeten ook de vragen staan waarover gesproken gaat worden. Gebruik bij het inrichten van de kamer ronde tafels waar ongeveer vijf mensen aan kunnen zitten en zet die willekeurig neer in de ruimte. Dek de tafels af met grote papieren tafelkleden. Op elke tafel leg je ook een aantal pennen, en zet je bloemen en een kaars.

Een andere factor tot succes van de hele operatie is de aanwezigheid van eten en drinken. Bied de mensen iets aan als ze binnen komen, maar ook tijdens de sessie moet er eten en drinken aanwezig zijn, zodat mensen even op kunnen

staan om iets te gaan halen. Wat wijn en vruchtensappen en een mix van hartige hapjes en zoetigheden doen het altijd goed.

3. Onderzoek vragen die belangrijk zijn.

Zoals ik al eerder aangaf moet er goed nagedacht worden over de vraag die je stelt. De manier waarop je vraag wordt geformuleerd kan je bijeenkomst maken of breken. Je kunt ervoor kiezen om een grote overkoepelende vraag te stellen die in meerdere ronden steeds verder wordt uitgediept, of je kunt meerdere losse vragen stellen die verschillende aspecten van het onderwerp behandelen. Je vraag moet relevant zijn voor de groep, ze moet duidelijk zijn en uitnodigen tot nadenken en diepere reflectie. Het zou een uitnodiging moeten zijn tot het verkennen van mogelijkheden en het moet voor de aanwezigen duidelijk te maken hebben met de motivatie waarom ze gekomen zijn.

Een Wereld Cafe waar ik aanwezig was, georganiseerd door 'Second Nature'³ in het 'Cultivate Centre' in Dublin, had één heel specifieke vraag: "te plannen hoe gemeenschappen na Piekolie en door energie-afbouw kunnen bloeien en overleven". Om dit te kunnen doen hadden we een viertal vragen opgesteld, die elk dienden als onderwerp voor een gespreksronde:

- Is Piekolie een crisis of een kans voor lokale gemeenschappen?
- Hoe relevant is het Minder Energie model voor mij en mijn situatie?
- Hoe communiceren we antwoorden op piekolie vanuit de gemeenschap zowel binnen de gemeenschap als tussen verschillende gemeenschappen?
- Welke vaardigheden moeten we leren en welke trainingen en scholing moeten we organiseren om adequaat te kunnen reageren op piekolie?

4. Moedig iedereen aan om bij te dragen aan de discussie

Iedereen die een Wereld Café bijwoont wordt onderdeel van een groter geheel, een levend netwerk. De idee achter Wereld Café is dat er zoveel mogelijk verbindingen tussen de deelnemers gemaakt moeten worden, omdat hoe meer verbindingen er gemaakt worden, hoe meer collectieve intelligentie er wordt vrijgemaakt. Dit doe je door elk kwartier een bel, of iets dergelijks, te luiden, als teken dat de deelnemers moeten doorschuiven naar een andere tafel. Dit houdt in dat je in de tijd dat de bijeenkomst duurt in feite de meeste, zo niet alle deelnemers kunt ontmoeten en met hen van gedachten kunt wisselen.

5. Verbind de diverse invalshoeken.

Het verbinden van de diverse invalshoeken vindt plaats door maximale interactie en kruisbestuiving, wat een hecht web van verbindingen tot stand brengt. Elke keer als de bel klinkt en de deelnemers doorschuiven, nemen zij de draden van hun eerdere discussies mee naar een volgende groep mensen. Aan het begin van de bijeenkomst wordt een Tafelgastheer/vrouw gekozen, die gedurende alle ronden aan dezelfde tafel blijft. Het is de verantwoordelijkheid van deze persoon om alle uitkomsten van de gesprekken op het tafelkleed te schrijven, zodat alles wat ter tafel kwam in een accuraat (en leesbaar) verslag wordt vastgelegd. Elke keer als de groepen veranderen, vertelt de gastheer/vrouw eerst wat er in de voorafgaande gesprekken al besproken is en de nieuwe mensen vertellen elkaar kort wat er in eerdere gesprekken die zij hebben gevoerd is besproken. Dit zorgt voor een maximaal samenweven van de verschillende draden.

6. Luister naar elkaar en let op patronen.

Centraal voor een succesvol Wereld Café is de kunst van het goed luisteren, een kunst waar velen van ons niet zo heel bedreven in zijn, maar het kan geleerd

worden. Luisteren is meer dan niets zeggen met je oren open. Volgens 'theworldcafe.com'⁴ heeft goed luisteren bepaalde kenmerken:

- Luister naar de spreker vanuit de overtuiging dat de ander iets wijs en belangrijks te zeggen heeft
- Luister met een bereidheid om je te laten beïnvloeden.
- Respecteer de mening van de spreker, ongeacht hoeveel het verschilt van de jouwe. Die mening is even belangrijk als de jouwe en is een deel van het grotere geheel waarover geen van ons zelf het hele overzicht heeft.
- Terwijl je zelf spreekt, probeer dan duidelijk en kort en bondig te zijn en geen beslag te leggen op de ruimte. En probeer als luisteraar te voorkomen dat je tijdens het luisteren al een antwoord aan het bedenken bent, maar luister op een open manier. Probeer ook tussen de regels door te luisteren en vast te stellen welke dieper liggende patronen er ontstaan en welke nieuwe vragen er opkomen.

7. Deel gezamenlijke ontdekkingen.

Aan het einde van het proces kunnen de uitkomsten op verschillende wijzen gedeeld worden. Om te beginnen kunnen alle tafelkleden opgehangen worden, zodat iedereen ze kan zien. Daarna kun je een rondje houden, waarbij elke tafelgastheer of -vrouw kort samenvattend aan de groep vertelt wat de belangrijkste gespreksonderwerpen van zijn of haar tafel waren. Daarna kan er een meer algemeen rondje gehouden worden waarbij deelnemers de kans krijgen hun gedachten over het proces, over hoe het was voor hen en over welke diepere vragen er ontstonden, met de groep te delen. In het verlengde hiervan kan een mooi verslag van de bijeenkomst worden uitgetypt, dat je vervolgens een paar dagen later aan alle deelnemers als 'verslag' van de discussie mailt. Voilà, dat is het: een goede sfeer, goed eten, levendige gesprekken, veel contacten en een grote stroom ideeën. Wereld Café in een notendop!⁵